

धरुण आङ्गिरसः। अग्निः। त्रिष्टुप्।

प्र वेधसे कवये वेद्याय गिरं भरे यशसे पूर्व्याय।

घृतप्रसत्तो असुरः सुशेवो रायो धर्ता धरुणो वस्वो अग्निः ॥ ५.०१५.०१

वेधसे- मेधाविने। कवये- सूक्ष्मदशिनि। वेद्याय- ज्ञातव्याय। पूर्व्याय- पुराणाय। यशसे- कीर्तिमते। गिरम्- मन्त्रम्। भरे- धारयामि। घृतप्रसत्तः- पूतनवनीतोपलक्षितपूतावगमनेन प्रसन्नः। असुरः- प्राणदः। सुशेवः- सुखकरः। रायः- सम्पदः। धर्ता- धारकः। धरुणः- हविषां धारकः। वस्वः- शरण्यः। अग्निः- पावकः सर्वभूतहितक्रतुः ॥१॥

ऋतेन ऋतं धरुणं धारयन्त यज्ञस्य शाके परमे व्योमन्।

दिवो धर्मन्धरुणे सेदुषो नृञ्जातैरजातां अभि ये ननक्षुः ॥ ५.०१५.०२

धरुणे- धारके। दिवो धर्मे- स्वर्गे। सेदुषः- निषण्णान्। नृन्- नेतृन्। अजातान्- जन्मरहितान् देवान्। जातैः- जन्मसहितैर्मर्त्यैः। ये। अभि- आभिमुख्येन। ननक्षुः- व्याप्नुवन्ति। ते। यज्ञस्य- दानस्य देवपूजायाः सङ्गतिकरणस्य। शाके- कर्मणि। परमे व्योमन्। ऋतेन- प्रकृतिनियत्या। धरुणम्- धारकम्। ऋतम्- धर्मम्। धारयन्त- आधारयन् ॥२॥

अहोयुवस्तन्वस्तन्वते वि वयो महदुष्टं पूर्व्याय।

स संवतो नवजातस्तुतुर्यात्सिंहं न क्रुद्धमभितः परिं षुः ॥ ५.०१५.०३

तन्वः- स्वतनूः। अहोयुवः- अहंसा वियोजिका यजमानाः। पूर्व्याय- पुराणायाग्नये। महत्। दुस्तरम्। वयः- हव्यम्। वि तन्वते- विस्तारयन्ति। सः। संवतः- सङ्गतान्शत्रून्। नवजातः- अभिनवः। तुतुर्यात्- हिंस्यात्। क्रुद्धम्। सिंहम्। न- इव। अभितः- परितः। षुः- अतिष्ठन् ॥३॥

मातेव यद्भरसे पप्रथानो जनं जनं धार्यसे चक्षसे च।

वयौवयो जरसे यद्धानः परि त्मना विष्टुरूपो जिगासि ॥ ५.०१५.०४

पप्रथानः- प्रख्यातः । मातेव- जननीव । धायसे- धारणायै । चक्षसे- दर्शनाय । जनंजनम् । भरसे- धारयसि । दधानः- धारयन् । वयोवयः- अन्नम् । जरसे- जाठराग्निरूपेण जीर्णं करोषि । त्मना- आत्मना । विष्टुरूपः- बहुरूपः । सर्वान् । परि- परितः । जिगासि- गच्छसि ॥४॥

वाजो नु ते शवसस्पात्वन्तमुर्धुं दोर्धं धरुणं देव रायः ।

पदं न तायुर्गुहा दधानो महो राये चितयन्नत्रिमस्पः ॥ ५.०१५.०५

देव- द्योतक । ते- तव । शवसः- बलस्य । अन्तम्- सम्पूरतिरूपम् । उरुम्- विस्तीर्णम् । दोघम्- दोग्धारम् । रायः- सम्पदः । धरुणम्- धारकम् । वाजः- अन्नम् । नु- क्षिप्रम् । पातु- रक्षतु । तायुः- स्तेनः । पदम्- द्रव्यम् । गुहा- रहस्यस्थाने । न- यथा धारयति तथा । दधानः । महः- महते । राये- धनाय । अत्रिम्- स्वोपासकम् । चितयन्- ज्ञापयन् । अस्पः- अपूरयः ॥५॥